

TIIVISTELMÄ

Taito Innovaatiot 2001–2006 -projektin toiminta ja tulokset

Tavoitteet

Taito Innovaatiot 2001–2006 -projekti oli Käsi- ja taideteollisuusliitto Taito ry:n valtakunnallinen käsi- ja taideteollisuusalan kehittämisen- ja koulutushanke ja osa kauppa- ja teollisuusministeriön kanssa toteutettavaa Käsiyörittäjyyden kehittämisohjelmaa vuosina 2001–2006.

Projektin tavoitteena oli käsityörittäjyyden vahvistaminen luomalla edellytyksiä yhteistyölle matkailualan kanssa. Taito Innovaatiot -hankkeessa käsityö nähtiin osana laajempaa kokonaisuutta, jossa käsityö, matkailu ja elämystalouden muodostavat monipuolisen alueen kulttuuriin liittyvän palvelukokonaisuuden. Tavoitteena oli synnyttää alalle lisää kannattavaa liiketoimintaa, jonka kehittämisessä huomioidaan asiakaslähtöisyys ja verkostoituminen.

Toiminta

Hankekokonaisuuden muodostivat valtakunnallinen koordinoitiprojekti ja viisi alueprojektia. Käsi- ja taideteollisuusliitto vastasi hankekokonaisuuden valtakunnallisesta koordinoinnista sekä kansainvälisestä toiminnasta, koulutuksesta, oppimateriaalien ja selvityksien tuottamisesta. Käsi- ja taideteollisuusyhdistysten alueprojektit eri puolilla Suomea vastasivat paikallisten yrittäjäverkostojen rakentamisesta sekä uusien tuotteiden ja palveluiden kehittämisestä ja markkinoinnista. Alueprojektit olivat Lapin, Kainuun, Etelä-Pohjanmaan, Uudenmaan ja Pirkanmaan käsi- ja taideteollisuusyhdistyksissä.

Koordinoitihankkeen toiminta-aika oli 1.1.2001–31.12.2006 ja sen rahoittivat kauppa- ja teollisuusministeriö ja Euroopan sosiaalirahasto.

Tulokset

Hankekokonaisuudessa kehitettiin käsityörytysten, matkailun sekä muiden toimijoiden verkostoitumista, yhteistyömuotoja ja toimintatapoja. Alueprojektipäälliköille suunnatulla verkostoitumiskoulutuksella vahvistettiin alueellisia käsityöelinkeinojen kehittämistoimenpiteitä. Projektien kehittämistyön kautta alueellisen kulttuurin näkyvyys monipuolistui ja laajeni matkailuun suunnatuissa tuotteissa sekä palveluissa.

Oppimateriaali

Projekti tuotti selvityksen Taito Innovaatiot – käsi- ja taideteollisuuden uudet mahdollisuudet, oppimateriaaliksi artikkelikokonaisuuden Käsiyön ja matkailun verkostot sekä kouluttajamateriaalin Alueellisen kulttuurin tuotteistaminen. Materiaalit on julkaistu sähköisessä muodossa.

Koulutus

Projektin järjestämä koulutus suunniteltiin tukemaan alueprojektien käytännön työtä mm. verkostojen rakentamisessa ja palvelutuotekehityksessä. Koulutusyhteistyönä toteutettiin Talon tavat ja väen vaatteet -teemapäiviä sekä Kulttuurimatkojen kehittämisen matkailun ja muotoilun yhteistyönä -opintoprojekti. Koulutusyhteistyön tavoitteena oli käsityön, matkailun ja muotoilun verkostoitumisen vahvistaminen ja uusien kumppanuuksien tunnistaminen. Projektin koulutukseen osallistui 349 henkilöä, koulutuspalautteen keskiarvo oli vuosilta 2002–2006 5,0 (arvosana erittäin heikko 1–6 erittäin hyvä).

Tiedotus

Hankekokonaisuutta tehtiin näkyväksi osallistumalla aktiivisesti messuille ja tapahtumiin, järjestämällä seminaareja ja näyttelyitä sekä käyttämällä yhtenäistä tiedotusmateriaalia. Projektin tiedotus- ja esittelytilaisuuksissa oli mukana 3 679 henkilöä.

TIEDOTUS

- www.taitoinnovaatiot.fi
- Suomen kädentaidot -messuilla Tampereella osasto 2002, 2003, 2004, 2005
- Käsityö-messuilla Seinäjoella osasto 2002, 2003, 2004, 2005
- ATLAS Conference Napoli, Italia 2004
- Taitomatka-näyttely Verkaranta, Tampere 2004
- TAITO-lehti
- www.suomentaitoverkko.fi

YHTEINEN TIEDOTUSMATERIAALI

- Yhteisesite suomi, ruotsi, englanti
- Alue-esitteet suomi, ruotsi, englanti
- Folderi ja flyer
- PowerPoint-esitykset
- [www-sivut](http://www.sivut) suomi, ruotsi, englanti

Hankekokonaisuuden analysointi

Taito Innovaatiot -hankekokonaisuutta analysoi verkostokehityksen näkökulmasta Kari Sivula Profes Partners Ltd. Analysointi löytyy kokonaisuudessaan koordinoitiprojektin loppuraportista.

Poimintoja analysoinnin yhteenvedosta:

- Taito Innovaatiot -hankekokonaisuus prosessi-innovaationa, kaksitasoisena hankerakenteena oli todella hyvä. Sen mukainen käytäntö kannattaa siirtää muuallekin, muille toimialoille.
- Taito Innovaatiot -hankekokonaisuudessa tärkeimpiä tuloksia olivat innostavien verkostovisioiden syntyminen ja itse verkostovisioprosessit jotka osaltaan avasivat keskusteluyhteyksiä yli toimialarajojen.
- Joissakin aluehankkeissa syntyi konkreettisia verkostoja, joissakin verkostoitumisprosessi lähti varovaiseen alkuun ja joissakin aluehankkeissa jäi verkostoaihoita ja -visioita ”itämään” ja odottamaan suotuisia olosuhteita.
- Verkostoitumisajattelu kokonaisuudessaan syveni käsi- ja taideteollisuusyhdistysten verkostossa. Verkostoitumisen etuja ja haittoja pohdittiin järjestössä melko laajasti ja paikallisten käsi- ja taideteollisuusyhdistysten rooli verkostojen käytännön toimijana konkretisoitui.

Lisätietoja hankekokonaisuudesta Käsi- ja taideteollisuusliitto Taito ry, ktl@taitogroup.fi, www.taitogroup.fi.
Koordinoitihankkeen loppuraportti ks. www.taitogroup.fi ja klikkaa projektit.
Oppimateriaali ks. www.suomentaitoverkko.fi ja klikkaa Käsityön ja matkailun verkostot.

Alueprojektien tavoitteet, toiminta ja tulokset

Käsityöreitti

Tavoitteet

Käsityöreitti-hankkeen tarkoituksena oli edistää käsityön ja matkailun verkostoitumista Etelä-Pohjanmaalla. Matkailu tarjoaa uusia markkinointimahdollisuuksia käsityöryrittäjille, ja yrittäjät tuovat uutta sisältöä maakunnan matkailutarjontaan. Käsityöreitti-hanke pyrki kehittämään käsityömatkailun sisältöjä ja markkinointia. Käsityöreitin tavoitteena oli rakentaa vahvoja käsityöhön perustuvia palvelukonsepteja, joita voidaan moduuleina käyttää matkailutuotteiden rakentamisessa alueellisella tasolla.

Lähtökohtana oli tarjota matkailijoille Käsityöreitin käyntikohteissa kurkistus pohjalaiseen käsityöperinteeseen, taideteollisuuteen ja rakennuskulttuuriin sekä mahdollisuus nauttia pohjalaiseen estetiikkaan ja kädentaitoihin perustuvista elämyksistä.

Toiminta

Hanke järjesti verkostoitumiskoulutusta matkailu-, taideteollisuus-, käsityö- ja kulttuurialan yrittäjille ja toimijoille. Koulutuksen tarkoituksena oli antaa yrittäjille työkaluja markkinoinnin ja uusien matkailijoille suunnattujen tuotteiden kehittämiseen.

Hanke toimi Etelä-Pohjanmaalla 1.1.2003–28.2.2006. Hankkeen rahoitti EMOTR.

Tulokset

Hankkeessa kehitettiin käsityömatkailuverkosto Etelä-Pohjanmaalle. Hankkeessa oli mukana noin 35 yritystä. Mukana olleet käsityöyritykset toimivat joko matkakohteina tai ne tekivät tuotteita matkailijoille tai yhteistyökumppaneille. Hankkeessa kehitettiin uusia alueesta kertovia tuotteita eteläpohjalaisen rikkaan käsityöperinteen pohjalta. Hankkeessa kehitettiin myös sisältöjä osaksi hyvinvointimatkailua eli käsityön työpalveluja yrityksille ja yhteisöille.

Käsityöreitti-verkoston veturiksi muodostui Kaarakan talo Seinäjoella. Kaarakan talo tarjoaa ikkunan eteläpohjalaiseen käsityöhön mm. vaihtuvien näyttelyjen, myymälän ja monipuolisen työpajatoiminnan kautta.

Käsityöreitin kohteet ja muita lisätietoja Etelä-Pohjanmaan käsi- ja taideteollisuus ry:n sivuilta www.taitoep.net.

Käsityökulttuurimatkailu

Tavoitteet

Käsityökulttuurimatkailu-hankkeen tavoitteena oli kehittää Uudellemaalle käsityökulttuurivetoisia keskuksia, joissa kulttuuri nähdään tuotteistettuna, elävänä elinkeinona. Hank-

keen avulla pyrittiin rakentamaan käsityön ja matkailun mielekästä yhteistoimintaa, joka vahvistaa molempien osapuolten toimintaedellytyksiä sekä alueen vetovoimaisuutta matkailukohteena.

Toiminta

Hankkeessa järjestettiin käytännönläheistä koulutusta, seminaareja ja ryhmäneuvontaa, joissa keskityttiin innovatiivisten tuotteiden ja palvelujen kehittämiseen. Paikalliset toimintamallit rakentuivat alueen ja yrittäjien tarpeista lähtien. Vetureiksi toivottiin käsityöryrittäjiä, jotka ovat valmiita panostamaan yritystoimintaansa, verkostokeskusten kehittämiseen sekä laadukkaisiin ja asiakaslähtöisiin tuotteisiin ja palveluihin. Eri markkinointi- ja jakelukanavien kanssa luotiin uusia asiakasyhteyksiä ja kehitettiin toimintamalleja. Hanke toimi tiiviissä yhteistyössä myös muiden alueella toimivien käsityötä ja matkailua kehittävien hankkeiden kanssa.

Hanke toimi 1.9.2003–30.4.2005 Alma-rahoituksella Uudenmaan ja Itä-Uudenmaan maakunnissa.

Tulokset

Matkailukohteiden kartoituksen tuloksena verkostokeskuksiksi valikoituivat Billnäsin Riihi, Järvenpään Yläpytinki, Myrskylän Kartano ja Ilolan Postimäki. Kaikille verkostokeskuksille luotiin toimintamallit. Hankkeen oli mukana yhteensä 78 osallistujaa, joista aktiivisiksi toimijoiksi jäi 48 yrittäjää.

Paikallisesta kulttuurista kimmokkeensa saaneita uusia tuotteita ja palveluja syntyi hankkeen puitteissa 28. Koulutusta järjestettiin 24 koulutuspäivää ja ryhmätapaamisia 20. Neljä helmeä lännestä itään -esitteellä markkinoidaan hankkeen käsi-työmatkailukohteita erityisesti matkanjärjestäjille.

Musiikki Kainuu

Tavoitteet

Kainuun käsi- ja taideteollisuus ry on tehnyt yhteistyötä kainuulaisten musiikitapahtumien kanssa vuodesta 2001 lähtien. Tavoitteena on ollut sisällyttää kainuulaista käsityökulttuuria vuotuisten musiikitapahtumien yhteyteen ja tuottaa paikallisten käsityöläisten kanssa tapahtumiin sopivia lahjaesineitä. Kesällä 2002 avattiin Kuhmon kamarimusiikkijuhlien yhteydessä ensimmäisen kerran ”Pirtin Sauna”, jossa esiteltiin ja markkinoitiin kainuulaisten käsityöyrittäjien suunnittelemaa ja valmistamia saunatuotteita. Vuonna 2003 käynnistyneen Musiikki Kainuu -hankkeen tavoitteena oli jatkaa yhteistyötä tutkien samalla uusia, entistä innovatiivisempia lähestymistapoja käsityökulttuurin ja musiikin yhdistämiselle.

Toiminta

Kainuun Pirtin Sauna Kuhmossa on jatkanut hyväksi havaitulla

konseptillaan uudella, entistä laajemmalla tuotevalikoimalla. Lisäksi Kainuun käsi- ja taideteollisuus ry on sisustanut Kamarimusiikki-keskuksen festivaaliravintolat ja osallistunut juhlien ulkoisen ilmeen kehittämiseen.

Hanke toimi Kainuussa osana Nature Craft Kainuu -hanketta 1.8.2003–30.3.2004. Hankkeen rahoitti Kainuun TE-keskus. 1.4.2004 lähtien Musiikki Kainuu on toiminut osana laajempaa kehitystyötä, jota yhdistys tekee matkailualan muiden toimijoiden kanssa.

Tulokset

Hankkeessa luotiin ja kehitettiin yhteistä toimintakonseptia Kuhmon Kamarimusiikin ja Kainuun käsi- ja taideteollisuus ry:n kesken. Hankkeessa oli mukana 15 kainuulaista käsityöläistä. Yhteistyö mukautui musiikkikansan toiveiden mukaisesti. Tuotteet suunniteltiin asiakaslähtöisesti ja valmistettiin pääasiassa alihankintatoina.

Vuonna 2006 Kainuun Pirtin festivaalimyymälä muutti Kamarimusiikkikeskuksen pihapiiriin siirrettyyn vanhaan metsäkämppään.

Pirtin Sauna on nyt Pirtin Kämppä. Kainuun Pirtti sisustaa festivaaliravintola Salakamarin ja viinituvan myös jatkossa.

Incentive Innovaatiot

Tavoitteet

Incentive Innovaatiot -projektin tavoitteena oli luoda organisoitu ja kehittyvä käsityötuotteiden markkinointiverkosto. Projektin ja käsityöyritysten asiakaskohderyhmänä ja yhteistyökumppaneina olivat työsidoonaisia matkoja järjestävät yritykset. Lähtökohtana projektille olivat kannustematkailuun liitettävät lahjatarpeet. Tavoitteena oli kehittää toimintamallia muihinkin yritysten teemamatkoihin ja liikelahjatarpeisiin soveltuvaksi. Projektissa pyrittiin hakemaan käsityöyrityksille uusia innovatiivisia toimintamalleja, kasvun mahdollisuuksia ja yhteistyön jatkuvuutta verkostoitumisen, nykYTEknologian käyttöönoton ja yhteisen markkinoinnin kautta. Projektin vetureina toimivat käsityöyritykset, joilla oli jo ennestään kokemusta tuotekaupasta incentive-matkojen järjestäjien kanssa.

Toiminta

Projekti koostui käytännönläheisestä ja asiakaslähtöisestä tuotekehitystyöstä sisältäen yhteisiä koulutuspäiviä, järjestelmän kehittämistä sekä yritys kohtaista ohjausta.

Projekti toimi Lapin läänissä 2.6.2003–30.6.2004. Projektin rahoitti ESR.

Tulokset

Projektissa toteutettiin koulutusohjelma, johon osallistui 12 henkilöä, sekä tuotettiin uusi lappilaisen käsityön markkinointikanava Taikarumpu. Taikarumpu on käsityö- ja lahjakokoelma, joka tuo yhteen sekä perinteisten tekijöiden että uusien käsityötaitajien laadukkaita tuotteita ja palveluita.

Taikarumpu kehitettiin palvelemaan esimerkiksi matkailualan yrityksiä lahjaesinetarpeissa sekä muita yrityksiä liikelahjatarpeissa. Tervetuloa tekemään taianomaisia löytöjä osoitteessa www.taitolappi.fi!

Taidolla menestykseen

Tavoitteet

Taidolla menestykseen -hankkeen tarkoituksena oli luoda paremmat toimintaedellytykset pirkanmaalaisille kädentaitajille. Tavoitteena oli kartoittaa käsi- ja taideteollisuusalan toimijakenttä, koordinoita tuoteperheitä ja valita asiakasmallistoja. Lisäksi tavoitteena oli luoda

toimivat yhteydet kahteen vientimaahan ja edellytykset sekä viennin että kotimaisen myynnin kasvulle, sekä samalla luoda edellytykset myös sähköiselle kaupalle.

Toiminta

Hankkeessa tehtiin tuotearviointeja ja asiakastarveanalyysi, analysoitiin käsi- ja taideteollisuusyrityksiä sekä koottiin Pirkanmaan taitajaluettelo 2004. Hanke kartoitti valittujen tuotelinjojen mukaiset raaka-aineresurssit sekä jakelukanavat kotimaassa ja vientimaissa. Tuotantoverkkoihin valittiin avaintoimijat.

Hanke toimi Pirkanmaalla 1.4.2002–31.12.2004. Hankkeen rahoitti EMOTR.

Tulokset

Tuotearviointeja tehtiin 101 kädentaitajan 226 tuotteelle tai tuoteperheelle. 35 käsi- ja taideteollisuusyritystä analysoitiin, ja niille tehtiin yhteistyöverkostohahmotelmat.

Tuotekehityskokeiluun, jossa taiteellisena johtajana toimi Ristomatti Ratia, osallistui 15 käsityöläistä. Hankkeessa mukana olleet yritykset saivat mahdollisuuden tarjota tuotteitaan Arnet-vientimallistoon, jota esiteltiin Japaniin, Saksaan ja USA:han. Pirkanmaan kädentaitajien hakemisto valmistui 2004.

